

МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ

Свідоцтво про реєстрацію авторського права від 01.02.2007 р. № 19443

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Методика визначення рейтингової оцінки (далі – Методика) визначає основні принципи, процедурні питання та методологічні засади присвоєння та оновлення рейтингових оцінок (кредитних рейтингів позичальників та їх окремих боргових інструментів), яких притримується національне рейтингове агентство «Рюрік» (далі також – НРА «Рюрік» або Агентство) у своїй роботі.

Методику розроблено у відповідності з чинним українським законодавством в сфері рейтингування, з урахуванням Кодексу діяльності рейтингових агентств, який затверджено Міжнародною організацією комісій з цінних паперів IOSCO.

Усі терміни та поняття, використані в Методиці, застосовуються виключно у тих тлумаченнях, які наведені в чинному українському законодавстві.

2. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ РЕЙТИНГУВАННЯ

Діяльність НРА «Рюрік» з рейтингування (визначення рейтингових оцінок) ґрунтується на наступних основоположних принципах:

- незалежність висновків рейтингового агентства щодо будь-якого об'єкту рейтингування, що знаходить своє відображення у неупередженості рейтингових оцінок;
- прагнення до максимальної об'єктивності та точності визначення кредитних рейтингів;
- колегіальність прийняття рішень щодо присвоєння та оновлення кредитних рейтингів;
- публічність рейтингових оцінок агентства та своєчасність розкриття інформації;
- дотримання норм ділової етики;
- інформаційна відкритість та фінансова прозорість діяльності агентства.

Наведені принципи відповідають вимогам чинного українського законодавства в сфері рейтингування.

3. РЕЙТИНГОВІ ОЦІНКИ

Результатом діяльності з рейтингування є рейтингова оцінка, яка являє собою кредитний рейтинг, що присвоєний за стандартною загальновідомою шкалою. Кредитні рейтинги на внутрішньому фінансовому ринку України визначають за законодавчо затвердженою національною рейтинговою шкалою.

Кредитний рейтинг – незалежна експертна оцінка НРА «Рюрік» щодо ступеня кредитного ризику боргового зобов'язання, яка вказує на ймовірність невиконання (непогашення) цього зобов'язання (імовірність дефолту).

З позицій НРА «Рюрік» визначені кредитні рейтинги – це умовне вираження кредитоспроможності позичальника в цілому (рейтинг позичальника) або його окремих боргових інструментів (рейтинг боргового зобов'язання).

Кредитні рейтинги можуть визначатись як на основі відкритої (публічної) інформації так і на основі інформації, наданої згідно прямих договірних відносин безпосередньо для здійснення рейтингової оцінки.

НРА «Рюрік» визначає кредитні рейтинги двох типів: короткострокові (характеризують кредитний ризик у короткостроковій перспективі – до одного року) і довгострокові (характеризують кредитний ризик у довгостроковій перспективі – понад один рік).

Визначення рейтингової оцінки передбачає не лише надання поточного рівня кредитного рейтингу, а ще й прогнозу рейтингового агентства на майбутнє.

Прогноз кредитного рейтингу (позитивний, стабільний, негативний чи в розвитку) є коментарем щодо переважних тенденцій, які впливають на кредитний рейтинг з погляду його можливих (але не обов'язкових) майбутніх змін.

Присвоєний НРА «Рюрік» кредитний рейтинг не є рекомендацією щодо будь-яких форм кредитування об'єкту рейтингування чи купівлі або продажу його цінних паперів. Агентство не виступає гарантом та не несе відповідальність по жодним борговим зобов'язанням об'єкта рейтингування.

Агентство не проводить аудиту чи інших перевірок інформації, і може в разі потреби покладатися на неперевірені фінансові дані. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні кредитно-рейтингового агентства.

Кредитний рейтинг може бути змінений, призупинений чи відкликаний в випадку появи нової суттєвої інформації, недостатності необхідної інформації для оновлення рейтингу або з інших причин, які агентство вважатиме достатніми для здійснення таких заходів.

4. ПРОЦЕДУРА РЕЙТИНГУВАННЯ

З метою дотримання основоположних принципів рейтингування, визначення рейтингових оцінок повинно відбуватися згідно чіткої та уніфікованої процедури рейтингування.

Визначення рейтингової оцінки щодо кожного об'єкту рейтингування здійснюється або вперше (присвоєння рейтингу) або згідно процедури регулярного моніторингу об'єкту (оновлення рейтингу).

Результатом оновлення рейтингу може бути: підтвердження, зміна, призупинення або відкликання рейтингу.

Кожна подія щодо визначених рейтингових оцінок супроводжується відповідними висновками рейтингового агентства, отриманими в результаті послідовного проходження всіх етапів процедури рейтингування, яка забезпечує комплексне рейтингове дослідження.

Процедура присвоєння рейтингової оцінки містить такі основні етапи:

- 1) Укладання договору про визначення кредитного рейтингу.

- 2) Формування аналітичної групи.
- 3) Збір інформації.
- 4) Аналіз даних.
- 5) Уточнення результатів аналізу.
- 6) Визначення рейтингової оцінки.
- 7) Контроль результатів рейтингування Клієнтом.
- 8) Розповсюдження інформації щодо визначеного кредитного рейтингу.

Процедура оновлення рейтингової оцінки містить такі самі основні етапи як і процедура присвоєння рейтингу, за виключенням першого етапу. Відсутність першого етапу в процедурі оновлення рейтингу пояснюється тим, що договір про визначення кредитного рейтингу регламентує відразу обидві процедури (як присвоєння так і оновлення).

У випадках, коли результатом оновлення є призупинення або відзив рейтингу, процедура оновлення передбачає відсутність етапу контролю результатів рейтингування Клієнтом.

4.1. УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ КРЕДИТНОГО РЕЙТИНГУ

В переважній більшості випадків НРА «Рюрік» здійснює рейтингування на основі прямих договірних відносин з Клієнтом, що підвищує об'єктивність рейтингової оцінки за рахунок надання Клієнтом достатньо повної інформації (навіть тієї, що не є публічною) про власну діяльність.

У разі, якщо визначення рейтингової оцінки є обов'язковим згідно чинного українського законодавства, НРА «Рюрік» здійснює рейтингування виключно на підставі договору про визначення рейтингової оцінки.

Договір між НРА «Рюрік» та клієнтом, що замовив рейтингові послуги (об'єктом рейтингування) обов'язково повинен містити:

- вимоги щодо інформації, необхідної рейтинговому агентству для присвоєння та оновлення рейтингової оцінки;
- порядок надання рейтинговому агентству інформації про істотні зміни щодо об'єкту рейтингування при моніторингу рейтингу;
- порядок опублікування визначених рейтингових оцінок та іншої істотної інформації щодо об'єкту рейтингування.

У разі, якщо об'єктом рейтингування є боргові зобов'язання, то строк дії договору повинен дорівнювати терміну до погашення цих зобов'язань.

На цьому етапі узгоджуються всі організаційні питання, а також права та обов'язки сторін щодо наступного співробітництва.

4.2. ФОРМУВАННЯ АНАЛІТИЧНОЇ ГРУПИ

Після підписання договору, НРА «Рюрік», приступаючи безпосередньо до визначення рейтингової оцінки, спочатку формує аналітичну групу, стандартний склад якої два – три аналітика та керівник групи. Причому для кожного об'єкту рейтингування НРА «Рюрік» формує окрему робочу групу, виходячи з принципу максимального врахування специфіки діяльності Клієнта. В деяких випадках, до робочої групи можуть бути залучені не лише штатні співробітники Агентства, але й зовнішні експерти.

На цьому етапі від Агентства призначається відповідальний аналітик (як правило – керівник групи), який несе відповідальність за взаємодію з клієнтом, строки та повноту проведеного аналізу. Також узгоджується список контактних осіб, що відповідають за своєчасність та достовірність надання інформації з боку Клієнта, з розподілом їх повноважень та сфери компетенції.

4.3. ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ

Для проведення рейтингування НРА «Рюрік» використовує інформацію, надану Клієнтом, а також дані з інших джерел, які Агентство вважає надійними.

Договірні умови співробітництва з Клієнтом та жорстко регламентовані внутрішні правила діяльності Агентства (зокрема, права доступу до інформації та відповідальність робітників) направлені на збереження конфіденційності наданої Клієнтом комерційної інформації як під час проведення процедури рейтингування так і по закінченні неї.

На цьому етапі Агентство формує та надає Клієнту інформаційний запит, який містить вимоги щодо переліку та змісту інформації, необхідної для проведення рейтингового дослідження. Залежно від складності об'єкту рейтингування Агентством можуть бути висунуті уточнюючі інформаційні запити, що містять додаткові інформаційні вимоги.

Визначення рейтингової оцінки можливе лише в умовах достатності інформації. Відмова з боку Клієнта у наданні необхідної інформації може призвести до призупинення або навіть до повного припинення процедури рейтингування.

4.4. АНАЛІЗ ДАНИХ

З метою визначення кредитного рейтингу НРА «Рюрік» здійснює на основі зібраної інформації всебічний, комплексний кредитний аналіз, що передбачає дослідження цілої системи якісних та кількісних характеристик об'єкту рейтингування. Методологія аналізу є комерційною тайною Агентства та не підлягає розголошенню.

Процес аналізу даних для різних об'єктів рейтингування може розрізнятися з урахуванням специфічних властивостей різних видів та типів позичальників та їх боргових інструментів. Різні критерії оцінки передбачено для аналізу виробничих та торговельних підприємств та організацій, підприємств будівельного сектору, фінансових установ, муніципалітетів тощо.

На цьому етапі формується та передається Клієнту драфт рейтингового звіту, який містить попередні результати дослідження Агентством об'єкта рейтингування в контексті його кредитоспроможності.

4.5. УТОЧНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ АНАЛІЗУ

Уточнення результатів проведеного робочою групою аналізу може відбуватися як з ініціативи Клієнта так і за власною ініціативою Агентства. Не виключені ситуації, що деякі суттєві чинники, що мають значний вплив на рівень рейтингової оцінки, вдалося виявити лише після проведення попереднього аналізу, і на етапі збору інформації їм не було приділено достатньо уваги.

Таким чином, в багатьох випадках з метою більш глибокого розуміння кредитоспроможності об'єкту рейтингування Агентством висуваються додаткові інформаційні вимоги до Клієнта, причому процедура

рейтингування передбачає в разі необхідності додаткові особисті ділові зустрічі з керівництвом та відповідальними співробітниками компанії-Клієнта.

Оскільки рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні Агентства, то надана Клієнтом додаткова інформація може суттєвим чином вплинути на кінцеву рейтингову оцінку.

На цьому етапі складається узгоджений з Клієнтом офіційний рейтинговий звіт, який містить оброблену та систематизовану інформацію стосовно об'єкта рейтингування в контексті його кредитоспроможності.

4.6. ВИЗНАЧЕННЯ РЕЙТИНГОВОЇ ОЦІНКИ

З метою визначення рівня рейтингу НРА «Рюрік» згідно своїх внутрішніх процедур скликає засідання рейтингового комітету, на якому відповідальний аналітик з робочої групи презентує результати проведеного дослідження. На основі рейтингового звіту, презентаційних та інших допоміжних матеріалів рейтинговий комітет приймає колегіальне рішення щодо рейтингової оцінки об'єкта рейтингування. Формалізована, чітко прописана процедура прийняття рішення щодо рівня рейтингу та колегіальність цього рішення спрямована на підвищення об'єктивності та неупередженості присвоєних рейтингових оцінок. Причому, персональний склад та результати голосування на засіданні рейтингового комітету є конфіденційною інформацією Агентства.

На цьому етапі рейтинговим комітетом приймається рейтингове рішення, що містить присвоєний рівень рейтингу за національною шкалою та його прогноз. Рейтингове рішення разом з рейтинговим звітом передається Клієнту.

4.7. КОНТРОЛЬ РЕЗУЛЬТАТІВ РЕЙТИНГУВАННЯ КЛІЄНТОМ

Вивчивши результати рейтингового дослідження, Клієнт у випадку, коли в нього виникають підстави думати, що при рейтингуванні не було враховано певні фактори, що мають суттєвий вплив на рівень рейтингу, має право подати апеляцію. До розгляду рейтинговим комітетом приймаються лише апеляції, що містять нові фактичні дані та документи, які ще не розглядалися на засіданні рейтингового комітету. При наявності такої інформації, аналітичною групою вносяться зміни в офіційний рейтинговий звіт та відбувається повторне засідання рейтингового комітету, на якому приймається остаточне рейтингове рішення, що не підлягає оскарженню.

4.8. РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ВИЗНАЧЕНОГО КРЕДИТНОГО РЕЙТИНГУ

НРА «Рюрік» за згодою Клієнта публікує інформацію щодо присвоєного кредитного рейтингу, користуючись засобами розповсюдження інформації, які є у розпорядженні агентства. Найбільш оперативним засобом розповсюдження інформації про відповідні кредитні рейтинги є офіційний сайт НРА «Рюрік» в мережі Інтернет, на якому публікуються прес-релізи про всі присвоєння та оновлення рейтингів, що здійснює агентство.

Згідно договірних умов співробітництва Клієнт має право відмовити Агентству у дозволі на публікування рейтингу. В таких випадках Агентство залишає за собою право вказувати на сам факт проведення рейтингової процедури, але рівень рейтингової оцінки не є публічним та розголошенню не підлягає.

У разі, коли Агентство визначає рейтингову оцінку, яка є обов'язковою відповідно до чинного законодавства, то присвоєний рівень кредитного рейтингу та всі наступні зміни (оновлення) рейтингу оприлюднюються в обов'язковому порядку та не потребують отримання згоди Клієнта на публікацію.

5. МОНІТОРИНГ РЕЙТИНГУ

Визначення рейтингу – це не кінець дослідження об'єкту рейтингування, а навпаки – точка відліку. Кожна рейтингова оцінка має свій життєвий цикл, який починається з моменту присвоєння і закінчується відзивом рейтингу. Агентство проводить постійний моніторинг всіх присвоєних кредитних рейтингів, відслідковуючи важливі фактори, що можуть вплинути на їх рівень. Агентство залишає за собою право за наявності суттєвих підстав в будь-який момент часу змінити рівень або прогноз кредитного рейтингу. Планове оновлення рейтингу згідно процедури рейтингування відбувається раз у квартал.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Методика визначення рейтингової оцінки є універсальною, тобто може застосовуватися для будь-яких об'єктів рейтингування. Агентство притримується її у своїй діяльності незалежно від особливостей співробітництва з конкретним Клієнтом, висуваючи однакові вимоги щодо проходження процедури рейтингування для всіх зацікавлених осіб.

НРА «Рюрік» залишає за собою право змінювати окремі положення цієї Методики з метою уникнення протиріч щодо здійснення процедури рейтингування в випадках змін чинного законодавства України в сфері рейтингування.